

Natuurpunt onderzoekt biodiversiteit Vallei van de Oude Kale

Aantal soorten groeit dankzij natuurbeheer

Eind mei 2022 gingen Meetjeslandse specialisten op zoek naar het planten- en dierenleven in de Vallei van de Oude Kale. En de verwachtingen waren hoog gespannen op deze zogenaamde '1000 soortendag'. Want de onderzoekers konden in dit natuurgebied de vergelijking maken tussen percelen die nog maar net en al heel lang beheerd worden door Natuurpunt.

Rechts de Kale, haaks daarop 'dulfkes' met knotbomen
(foto: Ludo Goossens)

Dulfkes, eeuwenoud irrigatiesysteem

De Vallei van de Oude Kale is uniek in Vlaanderen. Dit natuurgebied is meer dan 75 hectare groot en ligt in Merendree en Vinderhoute, ten westen van Gent. De Oude Kale speelt een sleutelrol in het unieke karakter: deze eeuwenoude beek kronkelt door de vallei, waar knotwilgen een vertrouwd aanblik zijn in het landschap. Haaks op de beek legden veeboeren eeuwen geleden smalle percelen aan die van elkaar waren gescheiden door grachtjes of 'dulfkes'. Deze grachten dienden om de grondwaterstanden en grondwaterkwaliteit te regelen. Op die manier verkregen de boeren een maximale hooiproductie. Omdat ze vaak de eigendomsgrenzen aangaven, zijn veel van die dulfkes bewaard gebleven. Ook de hooilanden tussen die grachten bleven grotendeels bewaard.

Onderzoekers op pad (foto: Chris Bruggeman)

Waardevolle graslanden

Natuurpunt koopt hooilandpercelen in de vallei om ze te versralen. Dat betekent dat men deze hooilanden de eerste jaren regelmatig moet maaien. Belangrijk daarbij is dat het maaisel meteen wordt afgevoerd, zodat de bodem verarmt. Verarming zorgt ervoor dat zeldzame planten niet verdrongen worden door de courantere soorten zoals grassen en brandnetels.

Evolutie zichtbaar

Tijdens de inventarisaties ontdekten de Natuurhistorische Werkgroepen Meetjesland van Natuurpunt grote verschillen tussen de hooilanden. Zo werd een graslandje onderzocht dat twee jaar in beheer was bij Natuurpunt, naast een grasland van 10 jaar en van 40 jaar in natuurbeheer.

Het registreren van waarnemingen gebeurt meestal volgens het systeem van 'streeplijsten'. Voor het opvolgen van het beheer van een gebied op lange termijn is het ook zinvol om planten te monitoren

op basis van aantallen per soort. Deze methode, gebaseerd op de Schaal van Tansley, werd toegepast tijdens de 1000 soortendag om de bedekking in te schatten van plantensoorten op perceelsniveau. Deze schaal combineert frequentie (aantal individuen) en bedekkingsgraad. Volgende categorieën worden gebruikt:

Code	Naam	Densiteit (per ha)	Bedekking
ZS	Zeer schaars	1 tot 3 individuen	<< 5 %
S	Schaars	4 tot 9 individuen	<< 5 %
WT	Weinig talrijk	10 tot 49 individuen	<< 5 %
T	Talrijk	>> 50 individuen	< 5 %
B	Bedekkend	Niet van belang	5 – 25 %
KB	Kwart bedekkend	Niet van belang	25 – 50 %
HB	Half bedekkend	Niet van belang	50 – 75 %
D	Dominant	Niet van belang	>> 75 %

Het grasland dat twee jaar in beheer is, bestond vooral uit gestreepte witbol (HB), Engels raaigras en fioringras (B). Enkele soorten zoals kruipende boterbloem waren talrijk (T), weinig talrijk (WT) of schaars (S), zoals de gewone hoornbloem en gewoon reukgras.

Dwerghuismoeder en bruine daguil
(foto's: Henk Wallays)

Ook op het grasland dat 10 jaar wordt beheerd, was de gestreepte witbol half bedekkend (HB). Enkele andere soorten schoven op in het rijtje en waren minder talrijk aanwezig in vergelijking met het eerste perceel. Een aantal andere soorten kwam hier wel voor en niet in het voorgaande perceel, zoals ijle dravik (S) en kleine klaver (ZS).

Op het grasland dat 40 jaar in natuurbeheer is, was de gestreepte witbol veel minder aanwezig (KB), terwijl smalle weegbree en gewoon reukgras eveneens dit rijtje vervoegden. Opmerkelijk was ook dat heel wat andere soorten konden toegevoegd worden, waaronder knooppkruid (S) en veldlathyrus (ZS).

Opvallende evolutie

Op het perceel met 40 jaar natuurbeheer zagen de onderzoekers bijna dubbel zoveel plantensoorten en veel meer bloemen. Als je de resultaten van de drie graslanden naast elkaar zet, dan zie je respectievelijk 58, 73 en 100 plantensoorten.

Meer planten, meer dieren

Een logisch gevolg is dat op het laatste perceel ook de grootste insectenbiodiversiteit merkbaar was. Een exacte vergelijking tussen de drie hooilanden was minder gemakkelijk te maken aangezien dieren zich verplaatsen, maar toch was aantal insectensoorten opmerkelijk hoger op het hooiland dat het langst wordt beheerd.

Niet enkel het aantal waargenomen soorten toont aan dat natuurbeheer werkt. Ook het feit dat men insecten vond die gebonden zijn aan schrale graslanden, zegt veel over de waarde van deze

graslanden. Want nachtvlinders zoals de dwerghuismoeder en de bruine daguil kom je niet overal tegen. Heel wat insecten leven van één of enkele plantensoorten. Is die plant er niet, dan zal het insect er ook niet te vinden zijn.

Meer dan 1.000 op de teller

De resultaten tonen aan dat natuurbeheer op dit soort historische graslanden belangrijk is. Tijdens de inventarisatie werden 401 soorten op naam gebracht, waarvan 94 soorten nog niet eerder waren geïnventariseerd in dit natuurgebied. Het totale aantal plant- en diersoorten dat de laatste jaren in de Vallei van de Oude Kale werd waargenomen, is nu 1.370 soorten.

De gedetailleerde cijfers vind je op de [Bioblitz Kalevallei 2022 - Waarnemingen.be](https://www.bioblitz.be/waarnemingen/2022/kalevallei)

Planten	134
Vogels	52
Nachtvlinders en micro's	49
Kevers	46
Vliegen en muggen	40
Dagvlinders	12
Wantsen en cicaden	12
Bijen, wespen en mieren	11
Libellen	10
Paddenstoelen	10
Geleedpotigen (overig)	8
Insecten (overig)	6
Zoogdieren	4
Mossen en korstmossen	4
Weekdieren	2
Sprinkhanen en krekels	2
Reptielen en amfibieën	1

